

FÖRFATTAREN ONLINE

Bloggen som performativ plattform för
självframställning

av Christian Lenemark

Lenemark (1978) är doktorand i litteraturvetenskap vid Göteborgs Universitet. Han arbetar med en avhandling inom det av Riksbankens Jubileumsfond finansierade projektet »Författarbiografiska fakta och fiktioner«, där han utifrån författarna Carina Rydberg och Stig Larsson undersöker frågor rörande medialiseringen av författarrollen, samtida självbiografiska skrivsätt och självbiografisk teori.

De senaste årens kulturella utveckling har visat att nätet och särskilt onlinenedagboken eller bloggen, som den brukar omnämnas i mer vardagligt tal, har blivit ett nytt rum, en ny arena för uppträdanden i offentligheten.¹ Jämte traditionella självframställningsformer, som pappersdagboken eller den tryckta självbiografin, framstår bloggen idag som en alltmer framträdande plats där självdokumentation och självscensättning äger rum, och där identiteter produceras och konstrueras, omsätts och distribueras. Att få tillgång till en »privat« scen i offentligheten har visat sig attraktivt för »vanliga« människor, för företagsledare och etablerade politiker, för musiker och kulturjournalister, men även för författare. Bland de senare kan i en svensk kontext nämnas Bodil Malmsten, Camilla Läckberg, Unni Drougge, Marcus Birro, Eva Ström, Peter Englund – författare verksamma i vitt skilda genrer och kulturella kretslopp.

Michael Renovs påstående att uppkomsten av webben har inneburit en renässans för självbiografin och självbiografiska framställningssätt, förefaller delvis riktigt; intresset har onekligen ökat.² Vi kan nu, som Elizabeth Podnieks konstaterar, sägas leva djupt försänkta »in an era of computer-mediated confession«.³ Samtidigt har utgivningen av böcker som laborerar med biografiska anspråk, som utforskar gränsen mellan fakta och fiktion, och som skriver in sig i mellanrummet mellan det privata och det offentliga, sedan mitten av 1990-talet nått oanade dimensioner. På senare tid har också en begynnande trafik mellan bloggen och en mer traditionell skönlitteratur kunnat urskiljas. Som uppmärksammats av Arne Melberg har bloggans estetik kommit att användas i »litterära« syften, som i Martina Lowdens debutroman *Allt* (2006). I denna bok finns, framhåller han, »'allt' som utmärker vilken idogt genomförd blogg som helst – men med den utmärkta distinktionen att 'allt' är litterärt bearbetat.«⁴ Dessutom har bloggar, ursprungligen publicerade digitalt på nätet, börjat erbjudas till försäljning i ana-

log form över bokhandelsdiskarna.⁵ Redan etablerade bloggar har också tagits som utgångspunkt för romanskrivande, som när det gäller Isobel Hadley-Kamptz. Med *Jag går bara ut en stund* (2007) bytte hon kostym från blogg- till romanförfattare, vilket förvirrade *DN*:s recensent Nina Björk som genom bloggen tidigare tagit del av den berättelse om att förlora ett barn som Hadley-Kamptz här skildrar i romanform. Även om boken bär genrebeteckningen roman, är det, konstaterar Björk, omöjligt att läsa den så då bloggen, som ofta antas vara förbunden med sanning och verklighet, ofrånkomligen står i vägen: »Jag har nämligen redan läst denna historia när den vuxit fram i Isobels blogg. Jag har redan slutit ett kontrakt med författaren, som säger att detta är sant, detta har hänt, detta är mitt öde.«⁶

Som fenomen väcker bloggen således en rad intressanta spörsmål som i en litteraturvetenskaplig kontext rör etablerade föreställningar om vad litteratur är, hur den skrivs och medieras, och hur den läses. Den fråga som står i centrum här är emellertid hur författaren av idag tar bloggen i bruk som en plattform för att konstruera och producera ett jag, en identitet. Avslutningsvis är avsikten också att kort beröra hur bloggen även för författaren får fungera som ett verktyg för marknadsföring och varumärkesbyggande i ett alltmer kommersialiserat kulturklimat. Men först några reflektioner om bloggen som litteratur, och om hur man utifrån teorins horisont kan betrakta den som en performativ plattform för självframställning.

Är bloggen litteratur?

Om rubrikens fråga ställdes till författaren Sigge Eklund, som i Sverige brukar räknas som en av de första författarna att ta bloggen i anspråk, skulle svaret med all säkerhet bli jakande. Konsekvent har han framhållit bloggen som litteratur, en hållning som också bemötts med en viss kritik.⁷ Men faktum är att man inom den expanderande bloggforskningen ofta diskuterar bloggen i relation till en litterär tradition med

självb biografiska förtecken. Bloggen har i synnerhet betraktats utifrån den traditionella dagbokens horisont, och man har fokuserat på vad som händer när dagboksskrivandet växlar medium, och går från att vara analogt till att bli digitalt, från att vara offline till att äga rum online.⁸ Utmärkande för denna diskussion är att man tagit fasta på hur dagboksskrivandet på nätet bejakar ett traditionellt dagboksskrivande samtidigt som det överskrider detsamma. En aspekt som ansetts utgöra en avgörande skillnad är att dagboksskrivandet på webben skrivs för omedelbart offentliggörande. Snabbheten, att den är skriven och kan bli läst här-och-nu, i det närmaste i realtid, har också inneburit att bloggen har ansetts förstärka den traditionella dagbokens autenticitets- och närvaroanspråk.

En annan skillnad som framhållits, och som i viss mån talar emot att bloggen skulle vara mer sann och autentisk, är att den, som Laurie McNeill understryker, har publiken som sin absoluta förutsättning. Detta innebär i sin tur att man måste framställa sig på ett sätt som gör att man blir läst.⁹ I motsats till den traditionella dagboken som är monologisk är bloggen med andra ord dialogisk. »On the Web, private diaries become not only public but also interactive«, som Madeleine Sorapure uttrycker det.¹⁰ Därigenom utmanas också den traditionella föreställningen om dagboksförfattarens privilegierade position som det individuella och originella ursprunget till berättelsen om jaget och dess sanning.

Framställningen av jaget på nätet är alltså överlag avhängig mottagare som interagerar och ger respons. Att skriva sitt liv här kan jämföras med en pågående (multi)medial performance där skribenten spelar sig själv, och publiken agerar påhejare och medregissör.

Bloggen som performativ plattform

I boken *Saved from Oblivion. Documenting the Daily from Diaries to Web Cams* (2004) argu-

menterar Andreas Kitzmann för att ett medium utgör en specifik plats, ett rum för ett visst, särskilt *görande*. Att skriva sitt liv i en bok, att dokumentera det genom videokamerans lins, att framställa sig själv på webben, är enligt honom inte samma sak. Tvärtom innebär det att befinna sig på olika platser, som inbegriper olika sätt att vara och att handla. Vad han accentuerar är med hans egna ord »the medium as a temporal and material environment in which human beings live out various experiences or forms of being – in other words a 'place to be' and a 'place to do'«. ¹¹ Utan att ytterligare fördjupa oss i Kitzmanns framställning, som oavsett reservationer ofrånkomligen leder till en viss teknologisk determinism, är två aspekter av hans resonemang intressanta i förhållande till bloggen. Dels att den självframställning som äger rum i den kan likställas med ett *görande*; dels att detta *görande* i någon mån är förknippat med bloggen sedd som en bestämd plats i internetgalaxen som sätter gränser och utgör en plattform för detsamma. Dessutom kan det *görande* Kitzmann talar om betraktas i termer av performativitet, även om han inte uttrycker det så själv.

»Becoming a subject today is a question of *doing* rather than *being*.« Detta konstaterar Rune Gade och Anne Jerslev i introduktionen till antologin *Performative Realism. Interdisciplinary Studies in Art and Media* (2005), och refererar till den amerikanska filosofen Judith Butlers tankar om kön och performativitet.¹² I böcker som *Gender Trouble* (1990), *Bodies That Matter* (1993), och *Excitable Speech* (1997) har Butler utifrån talaktsteorins horisont argumenterat för att könsidentitet innebär ett ständigt pågående *görande*. Grovt förenklat kan man sammanfatta Butlers teori om performativitet som att könet endast existerar i det upprepade iscensättandet av detsamma. Eller som hon själv uttrycker det med de ofta citerade orden: »There is no gender identity behind the expressions of gender; that identity is performatively constituted by the very 'expressions' that are said to be its result.«¹³

Som Gade och Jerslev framhåller menar Butler emellertid inte att det är möjligt för subjektet att agera, att göra och konstruera identitet, i avskildhet. Tvärtom: kvinnor blir vi först när vi agerar i enlighet med vad som i vår kultur kodats som »kvinnligt«; män, när vi agerar i överensstämmelse med vad som uppfattas som »manligt«. För att erhålla subjektstatus måste man med andra ord både bli igenkänd och erkänd som subjekt genom att uppträda på ett sätt som svarar mot de föreställningar som är förhärskande i en given kultur. »To be« innebär således, som Gade och Jerslev understryker i linje med Butler, en dubbel rörelse av handling och anpassning: »to perform, to act, to do – but also to conform«. Och därtöver, tillägger Gade och Jerslev, »being *seen* doing. Doing the 'right thing'«, vilket de ser som särskilt viktigt i dagens mediasamhälle.¹⁴ Det senare uppmärksammar också Podnieks när hon mer specifikt kopplar bloggen till »webcams, television talk shows, and 'reality' shows, where the respective videographers, guests and participants are called upon to perform their stories in front of an audience«.¹⁵

Om Gade och Jerslev, samt Podnieks, därmed accentuerar vikten av att bli *sedd* i själva görandet – något som bloggen kan sägas utgöra ett särskilt rum med särskilda förutsättningar för – betonar medieteoritikern Mark Poster mediets betydelse i den performativa processen, och detta på ett sätt som kan jämföras med Kitzmann. Till skillnad från Kitzmann förhåller sig dock Poster explicit till Butler: »[I]f Butler insists on the social and political nature of the process, she does not indicate how different body-text relations, in speech, in handwriting, in print, on the radio, in film, on television, and in cyberspace, each configure the performative process differently and produce [...] different incarnations of the subject.«¹⁶ Vidare menar Poster, som i detta avseende rör sig på en makronivå, att det finns en väsentlig skillnad på denna punkt mellan vad han kallar »digital and analogue authorship«. En särskilt viktig fråga

när det gäller det digitala skrivandet, framhåller han, är hur identitet iscensätts och förhandlas och omförhandlas inför öppen ridå:

[...] digital authors enact an unprecedented type of performative self-constitution in which the process of interpellation becomes an explicit question in the communication. Instead of the policeman-teacher-parent-boss hailing the individual in a manner that conceals the performative nature of the communication, in on-line communities one invents oneself and one knows that others also invent themselves, while each interpellates the others through those inventions. Unlike earlier forms of mediated communication, digital authorship is about the performance of self-constitution.¹⁷

Fäster man sig enbart vid den sista meningens ter sig Posters resonemang föga övertygande. Accentueringen av att skillnaden mellan analogt och digitalt skrivande ligger i att det sistnämnda handlar om iscensättningen av ett jag motsägs av hur man inom självbiografiforskningen alltmot kommit att betona just performativitetsspekten. Oavsett medium har man i Butlers efterföljd framhållit den självbiografiska akten som ett framträdande som i en framåtsyftande rörelse producerar och konstruerar en identitet i en vidare kulturell kontext, snarare än att referera till en stabil identitet förankrad i dåtid.¹⁸

Intressantare är hur Poster inleder citatet med att rikta uppmärksamheten mot att det digitala skrivandet utmärks av att åskådliggöra den performativa process som allt identitetsskapande kan sägas innebära, men som annars brukar skylas över. Här erinrar hans argumentation om Anne Scott Sørensens. Det som berättarmässigt utmärker »den personliga bloggen«, menar hon, är att det är en »performativ berättelse, som snarare än att berätta om ett liv, skriver fram det, och som snarare än att dokumentera det vardagliga iscensätter det«. Sørensen är dock snabb att framhålla att denna karakterisering av bloggen inte räcker för att särskilja den från andra »självbiografiska genrer«. Detta föranleder henne att skärpa karakteriseringen ytterligare och framhålla att det typiska för bloggen är iscensättandet av performativiteten,

»det vill säga att bli sedd/läst i den performativa akten«.¹⁹ Det som Poster ser som utmärkande för digitalt skrivande i allmänhet, framhåller Sørensen alltså som bloggans karaktärsdrag framför andra.

Med det ovan sagda i minnet kan bloggen alltså sägas utgöra ett särskilt rum, en plattform för ett performativt skapande av identitet, som innebär ett kontinuerligt flöde av handling och anpassning, och som äger rum inför allas åsyn i offentligheten. Yttermera kan skrivandet/berättandet på bloggen, som Poster antyder och Sørensen lyfter fram, sägas iscensätta och framvisa den performativa processen i vardande.

Tre exempel

Så långt teorin. Men vad går att säga om praktiken? För att få en inblick i detta kommer jag nu rikta in mig på hur Unni Drougge, Marcus Birro och Bodil Malmsten framställer sig på sina bloggar. I skrivande stund (september 2007) är dessa enligt www.bloggtoppen.se bland de mest lästa författarbloggarna i en svensk kontext, med ett genomsnitt på 2000-3000 unika besökare i veckan. Drougges blogg är den yngsta i sammanhanget och har endast funnits i cyberrymden sedan juni 2007; Birros sjösattes i oktober 2006, medan Malmsten varit en flitig bloggskrubent alltsedan sommaren 2005. Bloggarnas omfång i antal inlägg räknat skiljer sig följaktligen väsentligen åt. I Drougges fall är det frågan om ett femtiotal, medan Birro och Malmsten ligger på runt 700 inlägg vardera (exklusive läsarkommentarer); en otrolig informationsmängd som alltså växer, vilket givetvis bidrar till att de, liksom bloggen generellt, blir svåröverskådliga.

När det gäller i synnerhet Drougge och Birro kan bloggen dessutom vid första ögonkastet förefalla en aning svårtydbar utifrån performativitetsteoriens synvinkel. Av den självförståelse som kommer till uttryck i deras bloggframträdanden är det nämligen tydligt att de befinner sig inom en mer traditionell bekännelsediskurs

där anspråken på sanning, autenticitet och verklighet är relativt opåverkade av den nedmontering av dessa kategorier som inträffat i och med poststrukturalismen, som omhuldas inom performativitetsteorin.²⁰ Som vi strax skall se vittnar exempelvis det sätt Drougge inleder sin blogg på till och med om att hon avsiktligt går emot föreställningen om att hon här iscensätter sig; något som samtidigt indikerar att hon åtminstone är medveten om att iscensättningsparadigmet är det rådande idag. Detta motsäger emellertid inte att hon, såväl som Birro och Malmsten, med bloggen som plattform framställer och konstruerar ett jag. Snarare åskådliggör det den paradox som kan sägas känneteckna samtidskulturen överlag, där liv och dikt, fakta och fiktion, autenticitet och förställning, står sida vid sida utan att det ena utesluter det andra.

<http://unnidrougge.blogg.se/>:

»[D]et enda jag vill säga här är egentligen att jag är Unni Drougge ? inte 'Unni Drougge'. That's it. Nu åker vi.«²¹ Med dessa ord gör Drougge sitt inträde i den så kallade bloggöskaren, och ingår därmed direkt ett verklighetskontrakt med sin läsare, ett kontrakt som samtidigt destabiliseras genom det inskjutna frågetecknet. Vid fortsatt läsning skingras dock snabbt alla eventuella misstankar om att Drougges ambition är att problematisera sitt framträdandes verklighetsstatus. Tvärtom pekar så gott som samtliga inlägg i motsatt riktning. Obevekligt insisterar de på fullständig uppriktighet, och detta såväl text- som bildmässigt. Inläggen domineras av talspråk och slang, samt av bilder som ger intryck av att vara hämtade direkt från det privata fotoalbumet – mingelbilder från kändisfester; bilder från den egna lägenheten; på Drougges barn, på vänner och bekanta; semesterbilder från Tunisien, och så vidare.

Det är alltså tydligt att Drougge i bloggen aktivt går in för att förmedla vardaglighet och autenticitet. I stort kan den sägas vara präglad av en intimiserande *Se och Hör*-estetik. Vad

som erbjuds är en inblick bakom kulisserna i en kändis liv och leverne. Iakttagelser rörande de dagliga cykelturerna till gymmet samsas om utrymmet med rapporter från diskoklubbar, dansgolv och Pridefestivalen. Om själva skrivandets vedermödor förtäljs desto mindre. Sålunda är det livet, inte professionen som står i framställningens strålkastarljus.

Av bloggans tilltal att döma är det dessutom uppenbart att Drougge riktar sig mot en viss målgrupp, närmare bestämt moderna, ungdomliga och framförallt sexuellt frigjorda singelkvinnor – vilket också är i linje med hur Drougge till övervägande del framställer sig själv. Att ta del av bloggen blir som att tjuvlyssna på tjejfesten där mannen i första hand omtalas som kön och sexobjekt. Detta samtidigt som det är uppenbart att vad Drougge såväl som bloggbesökarna, av deras kommentarer att döma, eftertraktar är att en dag möta mannen med stort M. På ett plan bekräftas således den heterosexuella normativiteten, och det på ett sätt som för tankarna till romantikberättelser och chick lit. På ett annat plan är det just denna normativitet som uttryckligen är ifrågasatt. Som så ofta i mediala sammanhang positionerar sig Drougge även i sin blogg som en feministisk förkämpe. I förhållandevis radikala termer, och med ett sexualiserat språkbruk som säkert kan upplevas som provocerande, betonar hon vikten av att ställa upp för »systerskapet« och bekämpa det förtryckande patriarkatet, att liksom hon själv frigöra sig från »åren i isoleringscell«; en formulering som upprepas och som åsyftar Drougges erfarenhet av hur mannen hon var tillsammans med under sju år utsatte henne för psykiskt och fysiskt våld.

Drougges berättelse om sig själv som missandelsoffer leder också till att flera av bloggans (kvinnlige) läsare i sina kommentarer öppet delar med sig av liknande erfarenheter, och det på ett sätt som man kan förmoda att de inte gjort under andra förhållanden. Därmed framstår Drougges blogg som ett förkroppsligande av den spridda föreställningen om bloggen

som dagens bekännelsediskurs *par excellence*. Själv framhåller Drougge bloggskrivandet som terapi, som något som förändrat hennes liv i grunden och lett till ökad självinsikt: »Något har hänt inom mig sen jag under gnälliga protester och surt missmod började blogga med er. Istiden är över, det fladdrar i magen (ja, inte av tarmgaser då, alltså) och folk bits inte alls! Jag vill tacka er som följt med mig så här långt, för ni är medskyldiga till mitt nya liv. Luv ya!«²² Drougges bloggskrivande påminner således om det sökande efter jaget som man möter i mer traditionella självbiografiska framställningar. Vad som särskilt betonas är samtidigt den relationella aspekten, att detta sökande inte sker i ensamhet, utan att läsaren i högsta grad är delaktig, eller som Drougge uttrycker sig »medskyldig«. Detta för tankarna till hur man i teorin betonat att en förutsättning för identitetskapande i mediesamhället är att bli sedd.

<http://marcusbirro.se/bloggen/>:

I anspråket på total uppriktighet och i ambitionen att genom bloggen göra livet begripligt skiljer sig egentligen inte Marcus Birro nämnvärt från Drougge. Även i Birros blogg står ett oproblematiserat verklighetskontrakt i förgrunden. I hans fall är det den traumatiska upplevelsen av att inom en kort tid förlora två ofödda barn, som framhålls som den bakomliggande drivkraften till bloggandet. »Jag måste skriva för att göra omvärlden begriplig«, som det står i ett tidigt inlägg, syftande på dessa tragiska erfarenheter.²³ I detta avseende är det uppenbart att »skriva« innebär att producera text. Bloggen är i avsaknad av visuella uttryck så när som på ett foto av Birros ansikte. Oavsett om det gäller vardagsbestyr, existentiella frågor, fotboll, kultur eller politik, är tonen seriöst uppfordrande och tilltalet starkt intimiserande. I första hand ter sig bloggen som en plats för skrivande på liv och död – och som för att illustrera detta är inläggen skrivna i rött och vitt mot en svart bakgrund. Därtill anför även Birro bloggen som ett slags offentlig terapi. Liksom Drougge ut-

trycker han ödmjukt sin tacksamhet gentemot sina läsare, som han också mer än gärna går i dialog med: »Ni har hjälpt mig bara genom att vara där. Hjälpt mig att hjälpa så att jag i min tur blivit hjälpt.«²⁴

I övrigt är det emellertid knappast ödmjukhet som utmärker den självframställning som äger rum i Birros blogg. Allteftersom är det märkbart hur han glider över i de roller som han så ofta ikläder sig när han medverkar i radio, i TV och i tidningar. Även i bloggen återfinns rebellen som gör uppror mot det etablerade kulturella och politiska etablissemanget, som försöker utmana och provocera; bohemen som tar varje chans att markera sitt utanförskap, exempelvis genom att kritisera kulturell likriktning i allmänhet och massmedial i synnerhet; den sanningssägande avantgardisten som till varje pris vill ge sken av stå upp för sin övertygelse och ta bladet från munnen oavsett om det gynnar honom eller inte, och så vidare.

Betraktad som ett biografiskt yttrande, som en biografisk handling framstår bloggen således som reproducerande de i offentligheten redan vedertagna bilderna av Birro som person – något som för övrigt även kan sägas gälla Drougge som i sin blogg på ett liknande sätt understryker sin offentliga persona. Med andra ord kan man säga att dessa två författare i sina bloggar mer eller mindre övertänkt framställer sig på sätt som upprepar redan etablerade föreställningar om dem, snarare än att bjuda dessa föreställningar motstånd – två konträra strategier som den danske litteraturforskaren Jon Helt Haarder, influerad av Butlers performativitetsteori, diskuterat i förlängningen av vad han kallar performativ biografism.²⁵ Därutöver är det uppenbart att dessa författares självframställningar i grunden faller tillbaka i starkt könade berättelser: berättelsen om kvinnan som går från att vara ett passivt offer till att erövra en position som ett handlande subjekt, respektive berättelsen om mannen som en rebellisk upprorsmakare som med ett stort självhävdelsebehov söker utanförskapet.

Ytterligare en gemensam nämnare för Birro och Drougge, som kanske också belyser varför just deras bloggar blivit så populära, är att de båda i sina framträdanden ansluter till den trend av känslomässig realism («emotional realism»), som Minna Aslama och Mervi Pantti ser som utmärkande för en medial kultur som så totalt domineras av pratshower, dokusåpor och reality-TV. Idag, poängterar Aslama och Pantti, gäller det i hög grad att med alla till buds stående medel framkalla känslor hos åskådaren och, kan man tillägga, hos läsaren av litteratur eller hos besökaren av bloggar, för att därmed fånga deras intresse och övertyga dem om att vad de tar del av verkligen är den för vår tid så eftertraktade Verkligheten.²⁶ Att såväl Drougge som Birro grundar sina bloggar i berättelser om personliga, traumatiska erfarenheter vittnar således inte enbart om deras tragiska levnadsöden i sig; det förstärker även autenticitetsanspråket. Av läsarkommentarerna att döma väcker deras berättelser om kvinnomisshandel respektive två missfall dessutom ett stort känslöengagemang som kan sägas svara mot den större kulturella trend av känslomässig realism som Aslama och Pantti beskriver.

www.finistere.se:

Där Drougge och Birro redan genom internetadressen signalerar att det skall handla om dem själva, är det signifikativt att Bodil Malmsten genom densamma utpekar den plats där hon själv rent geografiskt har sitt hem – Finestère beläget i nordvästra Frankrike. Å ena sidan ankras tillvaron i cyberrymden sålunda till existensen i det fysiska livet, en koppling som också accentueras genom att bloggen längst upp i fönstret pryds av Malmstens inskannade autograf. Å andra sidan ger det faktum att hon i internetadressen väljer en plats och inte sitt egennamn intrycket av en subtilt markerad distans när det gäller frågan om autenticitet; därmed signaleras att det är platsen som hon i första hand talar ifrån och inte jaget, som hos Birro och Drougge. Autenticitetsanspråket

komplieras ytterligare då Finistère inte enbart är namnet på den plats där Malmsten bor utan även på det bokförlag som hon driver i samarbete med förlaget Modernista, och som i första hand är ämnat att ge ut hennes egna böcker. Till följd därav får bloggen också i hög grad karaktären av en marknadsföringsplats.

Om man för ett ögonblick tänker bort marknadsföringsaspekten framstår Malmstens blogg emellertid överlag som ett erfarenhetsrum där läsaren får ta del av hennes funderingar kring allt, stort som smått. I inläggen avhandlas väder och vind, resor, vilka böcker hon läst eller läser just nu, vilka filmer hon just sett eller vill se, hennes pågående bokprojekt, hennes skrivkramp och anlag för depressiva tillstånd, etcetera. Men samtidigt som bloggen därmed i hög grad pekar mot det levda livet är det just föreställningen om en enkel länk mellan liv och blogg som Malmsten genomgående utmanar och problematiserar. »Det är inte mig själv jag lämnar ut när jag skriver, det är mina ord«, som hon bestämt påpekar vid ett tillfälle.²⁷ Ett påstående som, i och med att hon i bloggen i så hög grad uppehåller sig vid att skrivandet är hennes liv, blir minst sagt tvetydigt.

Medan Drougge och Birro i linje med bloggans retorik ensidig ingår ett verklighetskontrakt med sina läsare/besökare kan Malmsten sålunda sägas ingå ett dubbelt kontrakt. Genomgående vidhålls att det som presenteras å ena sidan är verklighet, å den andra fiktion; å ena sidan en privat bekännelse, å den andra ett offentligt posering. Därmed är det i Malmstens fall också mer adekvat att tala om bloggen som både en spegel och en slöja, de metaforer Vivian Serfaty använder för att ringa in den paradox som hon menar utmärker bloggar generellt.²⁸

Överhuvudtaget uppehåller sig Malmsten också i hög grad vid själva medieringsaspekten, och de datateknologiska förutsättningarna för att framställa ett jag på nätet. Bloggen får därför också karaktären av att vara en metablogg, där det viktiga inte i första hand är att

framställa ett jag utan att begrunda under vilka villkor ett jag blir till på webben, och göra det faktum att det är frågan om ett jagblivande explicit. Följdenligt återkommer Malmsten med jämna mellanrum till vilka program och vilken utrustning hon använder, såväl som till vilka missöden hon råkar ut för i tekniskt hänseende. Att Malmstens blogg är den enda av de här diskuterade bloggarna som på allvar kan betraktas i termer av vad Linda Warley kallar »multimodal design«, det vill säga som använder och utforskar datormediets kapacitet för att framställa ett jag genom att kombinera skriven text, fotografier, skannade bilder, länkar, och ljudspår, är följaktligen inte heller förvånande.²⁹ Snarare framvisar det den vikt som läggs vid att åskådliggöra själva medieringsaspekten, hur liv blir blogg.

En annan aspekt som skiljer Malmstens blogg från de andra bloggarna är den uttryckliga distans hon intar visavi sin läsare: »Någonstans tidigt när jag började överväga att göra en blogg skrev jag att jag inte kommer att debattera. Det jag har att säga står i inläggen, något mer har jag inte att tillägga.«³⁰ I motsats till exempelvis Drougge och Birro, som villigt utnyttjar bloggans kommentarfunktion för att låta sig bli smickrade och gå in i långa diskussioner med sina läsare, lyser detta slags interaktivitet med sin frånvaro i Malmstens fall, och detta till många läsares stora förtret (vilket vissa kommentarer tydligt vittnar om). På senare tid har Malmsten även gått så långt att hon helt satt stopp för möjligheten att komma i kontakt med henne genom bloggen. Detta framstår inte enbart som ett försök från hennes sida att värna sin integritet, utan som ett led i en konsekvent ansats att dekonstruera bloggans viktigaste fundament, i detta avseende det närvaroanspråk som interaktiviteten anses medföra.

Därtill utmärker sig Malmsten genom att grumla gränsen mellan bloggen och sina tryckta texter. Som Arne Melberg nämner i avslutning till några reflektioner om Malmstens självbiografi *Mitt första liv* (2004) kan bloggen

i hennes fall ses som ett led i ett större konstnärligt projekt att »stilisera och definiera och konstruera sig själv«, något som fortsatt i den remediering av bloggen som återfinns i de så kallade bloggromanerna *Hör bara hur ditt hjärta bultar i mig* (2006), och *Kom och hälsa på mig om tusen år* (2007).³¹ Samtidigt är det som jag tidigare nämnt inte konstruktionen eller stiliseringen i sig som i Malmstens fall står i fokus i bloggen, utan det faktum att det just är frågan om konstruktion och stilisering. När det gäller Birro och Drougge märks inte några större ambitioner att på detta sätt använda bloggen i ett mer konstnärligt, undersökande syfte. Att Drougge i sin blogg exempelvis berättar om sin relation med en kvinnomisshandlare, en berättelse som fördjupas i den självbiografiska romanen *Boven i mitt drama kallas kärlek* (2007) som publicerades endast några månader efter att bloggen initierats, förfaller mer som ett marknadsföringsknep, som ett sätt att väcka potentiella läsares nyfikenhet, än som en konstnärligt syftande remediering.

Att Malmsten är mer konstnärligt inriktad innebär emellertid inte att hon tar avstånd från bloggen som en plattform för att marknadsföra sig själv som författare och i synnerhet sina böcker. Denna aspekt av bloggen är tvärtom explicit genom dess starka koppling till Malmstens bokförlag Finistère.

Bloggen som marknadsföring

Ser man till diskussionen om bloggen har den ofta vid sidan av identitets- och jagkonstruktionsaspekten framhållits just som en plattform för marknadsföring och varumärkesbyggande. Mycket av den litteratur som publicerats om bloggande de senaste åren är handboksorienterad och centrerad kring bloggen utifrån dessa aspekter. Titlar som *Blogging for Business: Everything You Need to Know and Why You Should Care* (2006), *Blog Marketing* (2005),

eller för att ta ett svenskt exempel *Bloggar som marknadsföring: en snabbguide* (2005), talar i sammanhanget sitt tydliga språk.

Men att bloggen i detta hänseende enbart gäller ett slags marknadsinriktat företagande utanför kulturens fält är emellertid missvisande. Även när det gäller den samtida författaren är det uppenbart att bloggen i stor utsträckning används för att bygga ett varumärke och i synnerhet för att marknadsföra författaren och författarskapet, vilket åskådliggörs med all önskvärd tydlighet i Birros, Drougges, och, som tidigare framhållits, i Malmstens blogg. Gemensamt för dem är hur de på olika sätt försöker få läsaren att köpa deras böcker, eller, vilket är särskilt framträdande i Birros blogg, gå på deras uppläsningar, eller ta del av deras medverkan i andra (mediala) sammanhang. Detta sker i hög grad helt öppet. I Malmstens fall ägnas högermarginalen exempelvis helt oförblommerat åt att locka med uppmeningen »Läs Bodils senaste«, under vilken läsaren har möjlighet att klicka sig vidare och köpa några av hennes senaste alster.

En liknande strategi som riktar uppmärksamhet mot kommande såväl som redan publicerade titlar är också framträdande i Drougges blogg, även här i högermarginalen. Dessutom utmärks dessa bloggar av att författarna i själva inläggen mer eller mindre oförtäckt gör reklam för sitt skrivande. Drougge kan efter att hon berättat om en bok hon nyligen läst infoga: »när ni läser min kommande självbiografi (vilket jag utgår från att ni tänker göra), då får ni veta hur det känns att bli stalkad till kropp & själ«. ³² På ett liknande sätt förhåller sig Malmsten, som i sin marknadsföringsiver till och med överträffar Drougge med råge. Ett exempel är tvåsidesinlägget »Det slår mig plötsligt!« där hon vill ge intryck av att i förbifarten ha kommit på att hennes nya bok just levererats från tryckeriet: »Här håller jag på och pratar om *Patient* av Ben Watt [...]. Och glömmer alldeles bort min egen bok *Hör bara hur ditt hjärta bultar i mig* som finns att köpa redan i september.« Inlägget följs

av en komplett säljinformation med inskannade bilder på bokens omslag och baksidestext och ett specialerbjudande: »De första att köpa boken får dessutom Bodils egen exklusiva anteckningsbok!«³³

Att författarna på dessa och andra sätt omfattar bloggans marknadsföringspotential framstår på sätt och vis som en självklarhet om man beaktar att de är verksamma i ett alltmer kommersialiserat kulturklimat där det gäller att synliggöra sig bland mängder av andra varor. Som kulturjournalisten Jan Gradvall poängte-

rar i en artikel med rubriken »Författaren som varumärke« så har det förändrade medielandskapet på 2000-talet också skapat nya kontaktytor vid sidan av bloggen, som My Space, Facebook och You Tube – som författaren kan använda i marknadsföringssyfte.³⁴ Denna utveckling leder också ofrånkomligen till funderingar om vem som egentligen talar – är det författaren, varumärket eller mediet? Om dessa överhuvudtaget går att särskilja; det är en problematik cyberrymdens självframställningar avslutningsvis kan sägas illustrera.

- 1 I det följande använder jag uteslutande termen blogg. Som exempelvis Geert Lovink framhåller brukar bloggen överlag definieras som »en regelbunden, kronologisk publicering av personliga tankar och webblänkar, en blandning av vad som händer i bloggarens liv och vad som händer på nätet och ute i världen.« Se Geert Lovink, »Bloggandet, den nihilistiska impulsen«, övers. Henrik Gundenäs, i *Ord & Bild*, 2007: 2, s. 68–83, s. 69.
- 2 Michael Renov, »The End of Autobiography or New Beginnings? Everything You Never Knew You'd Know About Someone You'll Probably Never Meet«, i *Temporalities, Autobiography and Everyday Life*, Jan Campbell och Janet Harbord (red.), Manchester: Manchester University Press, 2002, s. 280–291.
- 3 Elizabeth Podnieks, »'Hit Sluts' and 'Page Pimps': Online Diarists and Their Quest for Cyber-Union«, i *Life Writing*, 2004: 2, s. 123–150, s. 126.
- 4 Arne Melberg, »Bedrägliga självbiografer«, i *Axess*, 2007: 4, s. 20–22, s. 22.
- 5 Ett exempel är Linda Skugges *Blogg 2005–2007*, Stockholm: Pocketförlaget, 2007.
- 6 Nina Björk, »Jag går bara ut en stund«, i *Dagens Nyheter* 4/5 2007.
- 7 Eklunds syn på bloggen som litteratur framkommer exempelvis i följande artiklar: Nils Svensson, »Det papperslösa författarskapet«, i *Svensk Bokhandel*, 2005: 21, s. 22–26; Elin Viksten, »Skrivandet tar andra vägar«, i *Helsingborgs Dagblad* 29/10 2006; och Sigge Eklund, »Romanen ur tiden«, i *Expressen* 31/5 2007. Ett exempel på den kritik som riktats mot Eklunds bloggsyn finner man i Maria Küchens debattartikel »År detta en roman?«, i *Göteborgs-Posten* 5/6 2007.
- 8 Se exempelvis Madeleine Sorapure, »Screening Moments, Scrolling Lives: Diary Writing on the Web«, i *Biography*, 2003: 1, s. 1–23; Laurie McNeill, »Teaching An Old Genre New Tricks: The Diary on the Internet«, i *Biography*, 2003: 1, s. 24–47; och Viviane Serfaty, *The Mirror and the Veil. An Overview of American Online Diaries and Blogs*, Amsterdam: Rodopi, 2004, och då särskilt det andra kapitlet »Offline and Online Diaries«.
- 9 McNeill, »Teaching An Old Genre New Tricks«, i *Biography*, 2003:1, s. 35 ff.
- 10 Sorapure, »Screening Moments, Scrolling Lives«, i *Biography*, 2003:1, s. 10.
- 11 Andreas Kitzmann, *Saved from Oblivion. Documenting the Daily from Diaries to Web Cams*, New York: Peter Lang Publishing, 2004, s. 9.
- 12 Rune Gade och Anne Jerslev, »Introduction«, i *Performative Realism. Interdisciplinary Studies in Art and Media*, Rune Gade och Anne Jerslev (red.), Copenhagen: Museum Tusulanum Press, 2005, s.7–17, s. 7.
- 13 Judith Butler, *Gender Trouble. Feminism and the Subversion of Identity* (1990), New York: Routledge, 1999, s. 33.
- 14 Gade och Jerslev, »Introduction«, i *Performative Realism. Interdisciplinary Studies in Art and Media*, 2005, s. 7.

- 15 Podnieks, »'Hit Sluts' and 'Page Pimps'«, i *Life Writing*, 2004:2, s. 137.
- 16 Mark Poster, *What's the Matter with the Internet?*, Minneapolis: University of Minnesota Press, 2001, s. 74.
- 17 Poster, *What's the Matter with the Internet?*, 2001, s. 75.
- 18 Se exempelvis Sidonie Smith och Julia Watson, *Reading Autobiography. A Guide for Interpreting Life Narratives*, Minneapolis: University of Minnesota Press, 2001, s. 47f., där just synen på det självbiografiska berättandet som en performativ akt betonas.
- 19 Anne Scott Sørensen, »'Om livet i al almindelighed' – den personlige blog mellem det private og det offentlige«, opagerat paper publicerat på internetadressen <http://www.high-tension-aesthetics.com/Files/workingpaper3.pdf>, min övers. Tillgängligt: 18/10 2007.
- 20 Den mer traditionella bekännelsediskurs som jag här har i åtanke kan härledas till 1970-talet. Som Lisbeth Larsson skriver var detta en tid då »tilltron till rationalitetens och sanningens, dokumentets och den autentiska berättelsens kraft var oanfäktad«, vilket tog sig uttryck i framförallt den stora utgivningen av bekännelseromaner. (Lisbeth Larsson, »I förtröstan på berättelsen. Tre kvinnor som skrev sina liv«, i *Bonniers Litterära Magasin* 1994:2, s. 28–33, s. 28). Min poäng i ovanstående sammanhang är att denna tilltro inte helt kastades över bord med poststrukturalismens intåg under 1980-talet, som ofta gjorts gällande. Istället har den dröjt sig kvar parallellt med att begrepp som sanning, autenticitet och verklighet monterats ned, vilket Birro och Drougge bloggar endast är två exempel på. För ett perspektiv på hur 1970-talets bekännelseroman kom att uppdateras på 1990-talet, se Cristine Sarrimos artikel »Samtida bekännelsestväng«, i *Litteraturens ställning*, Stockholm: Carlssons Bokförlag, 1997, s. 24–33.
- 21 Citerat ur inlägget »Välkomsttal & Programförklaring«, publicerat 19/6 2007: http://unnidrougge.blogg.se/1182242462_vlkomsttal_programfr.html. Tillgängligt: 18/10 2007
- 22 Citerat ur inlägget »Alive!!!«, publicerat 5/8 2007: http://unnidrougge.blogg.se/1186315548_vi_tv.html. Tillgängligt: 18/10 2007.
- 23 Citerat ur inlägget »i Expressen i dag«, publicerat 1/11 2006: <http://www.marcusbirro.se/bloggen/?p=16>. Tillgängligt: 18/10 2007.
- 24 Citerat ur inlägget »Jag Skulle Ju Aldrig Bli Bloggare«, publicerat 21/11 2006: <http://www.marcusbirro.se/bloggen/?p=78>. Tillgängligt: 18/10 2007.
- 25 Jon Helt Haarder, »Det særlige forhold vi havde til forfatteren: Mod en teori om performativ biografisme«, i *Norsk Litteraturvitenskapelig Tidsskrift*, 2005: 1, s. 2–16, s. 9 f. För en grundlig diskussion om begreppet performativ biografism, se Haarders artikel i detta nummer av *TFL*.
- 26 Minna Aslama och Mervi Pantti. »Talking Alone. Reality TV, Emotions and Authenticity«, i *European Journal of Cultural Studies*, 2006: 2, s. 167–184. Ett liknande resonemang om känslomässig realism där reality-TV är exemplet återfinns i Anita Biressi och Heather Nunns *Reality Tv. Realism and Revelation*, London: Wallflower Press, 2005, s. 103.
- 27 Citerat ur det odaterade inlägget »Bonjour«: <http://www.finistere.se/brev/>. Tillgängligt: 18/10 2007.
- 28 Serfaty, *The Mirror and the Veil*, 2004.
- 29 Linda Warley, »Reading the Autobiographical in Personal Home Pages«, i *Tracing the Autobiographical*, Marlene Kadar, Linda Warley m.fl. (red.), Waterloo, Ontario: Wilfrid Laurier University Press, 2005, s. 25–42, s. 33.
- 30 Citerat ur inlägget »Någonstans«, publicerat 2/10 2007: http://www.finistere.se/blogg/entry.asp?ENTRY_ID=71. Tillgängligt: 18/10 2007.
- 31 Melberg, »Bedrägliga självbiografer«, i *Axess* 2007: 4, s. 22.
- 32 Citerat ur inlägget »Watermelonmen«, publicerat 24/7 2007: http://unnidrougge.blogg.se/1185298850_watermelonmen.html. Tillgängligt: 18/10 2007.
- 33 Citerat ur inlägget »Det slår mig plötsligt!«, publicerat 18/8 2006: http://www.finistere.se/blogg/entry.asp?ENTRY_ID=464. Tillgängligt: 18/10 2007.
- 34 Jan Gradvall, »Författaren som varumärke«, i *Göteborgs-Posten* 27/9 2007.